

Adrian Nicolae PETCU

DESPRE SITUAȚIA JURIDICĂ A PREOȚILOR LEGIONARI ÎN PERIOADA 1938-1943

On the Juridical Situation of the Legionar Priests
between 1938 and 1943

The setting up of Carol II dictatorship also meant adopting an extremely rough policy towards the Legionary movement. Many priests suspected to have connections with the legionaries suffered drawbacks during those times. On the base of some unpublished documents, the author reconstructs Carol II politics towards the legionary priests, the sufferings endured in the famous concentration camp of Sadaclia (about whom very little has been written so far), as well as the extremely controversial attitudes of the authorities towards the facts.

Impunerea unui regim autoritar de către regele Carol al II-lea, ca o cunună a întregii sale politici, va conduce la adoptarea unor măsuri care interziceau orice inițiativă activitatea politică. Încălcarea acestei noi prevederi legale aducea pedepse drastice. Se declanșa astfel o etapă istorică nouă pentru evoluția politică a României, care va conduce tot mai repede spre un sistem politic autoritar, chiar totalitar. Pentru prima dată de la instaurarea regimului bazat pe o Constituție ce garanta separarea puterilor în stat, se interzicea opțiunea pentru un partid politic și devenea tot mai evident că factorul decizional din stat se putea amesteca în orice instituție a statului, în funcție de interesele Regelui sau ale camarilei sale. În cele de mai jos dorim să abordăm o problemă istorică spinoasă pentru istoriografia românească contemporană, cea a preoților legionari.

Chiar în proaspăta Constituție, la articolul 8 se spunea: "Este oprit preoților, de orice rit și credință religioasă, a pune autoritatea lor spirituală în slujba propagandei politice, atât în locașurile destinate cultului și funcțiilor oficiale, cât și în afară de ele. Propaganda politică, în locașurile destinate cultului, ori cu prilejul manifestațiilor religioase, nu este îngăduită nimă-nui. Orice asociațiune politică pe temeiuri ori pretexte religioase este oprită. În afară de persoanele, de condițiunile și de formele prevăzute în legi, nimeni nu poate lua ori presta jurăminte de credință"¹. Prin urmare, orice preot care încălca această prevedere, fie el numai prezent în evidențele Siguranței ca

¹ I. Muraru, Gh. Iancu, *Constituțiile române*, ed. a III-a, București, Regia Autonomă "Monitorul Oficial", 1995, p. 90.

membri al vreunui partid politic (de fapt Mișcarea legionară), suporta rigorile legii².

Interzicerea oricăror organizații politice prin simplul Decret Regal nr. 1422 din 30 martie 1938 prevedeau sancțiuni, considerate ca fiind date pentru "apărarea și ordinii în stat". Pe de altă parte, legislația în vigoare trebuia armonizată cu noua Constituție care intrase în vigoare la 27 februarie. Este cazul legii pentru "apărarea și ordinii în stat", dată la 14 aprilie și publicată în "Monitorul Oficial" la 15 aprilie 1938. În fapt, aceasta era un act care privea direct spre legionari. Printre altele, la articolul 4 se prevedea: "Este interzisă orice propagandă politică în locașurile destinate cultului, autorităților publice și școlilor, ori cu prilejul unei manifestațiuni religioase sau școlare", pentru ca încălcarea acesteia să se pedepsească "cu închisoare corecțională de la 6 luni la un an și cu amendă de la 10.000 la 20.000 lei".

Însă, cel mai interesant articol este 39, care suna astfel: "Ministerul Internelor poate pe baza unui jurnal al Consiliului de Miniștri să fixeze un domiciliu obligatoriu persoanelor **care pun la cale sau întreprind o activitate interzisă de lege și periculoasă pentru ordinea și siguranța Statului**

² Cu toate acestea, în Constituția din 1938 din punct de vedere bisericesc erau contradicții, considerate de noi, grave. De pildă, la art. 4 se spunea: "Toți Români, fără deosebire de origine etnică și credință religioasă, sunt datori: a socoti Patria **drept cel mai de seamă temei al rostului lor în viață** (subl. ns.), a se jertfi pentru apărarea integrității, independenței și demnității ei; a contribui prin munca lor la înălțarea ei morală...", care intra în contradicție cu art. 19, care prevedea: "Statul garantează tuturor cultelor o deopotrivă libertate și protecțiune, întrucât exercițiul lor nu aduce atingere ordinii publice, bunelor moravuri și Siguranței Statului. [...] Chestiunile spirituale și canonice ale bisericii ortodoxe române țin de o singură autoritate sinodală centrală" (*Ibidem*, p. 89, 92). Prin urmare era încălcată libertatea cultelor și se institua *cultul Patriei* de un monarh care încălca Constituția chiar în momentul semnării (decăderea morală a acestuia – vezi legătura cu Elena Lupescu), apoi prin "jertfirea" pentru teritoriile cedate în vara lui 1940.

Pe de altă parte, potrivit Catehismului Bisericii Creștine (fie Ortodoxă, fie Catolică) "cea dintâi datorie și cea mai mare grijă a credinciosului în viață este grija de mântuirea sufletului său. Nimic pe lume nu e mai de preț pentru el ca mântuirea sufletului, după cuvântului Mântuitorului: «Ce va folosi omului de ar dobândi lumea toată și-și va pierde sufletul său? Sau ce va da omul, în schimb, pentru sufletul său?»" (Marcu 8, 36-37)", aceasta fiind prima îndatorire prezentată credinciosului. Totodată se încălcau drepturile Bisericii Catolice prevăzute de asemenea în Concordatul din 1927.

Mai mult, dacă exercițiul Bisericii "nu aduce atingere ordinii publice, bunelor moravuri și Siguranței Statului", de ce art. 8 avea prevederi despre spațiul liturgic, care este de domeniul Bisericii? Mai ales că, comportamentul preoților, chiar și politica dusă de aceștia este de domeniul strict al Bisericii, potrivit art. 19, a cărei activitate nu atinge siguranța statului. Constituția va fi încălcată de către factorii politici atunci când se vor impune prevederi cu caracter liturgic în activitatea Bisericii (vezi oprirea "parastaselor legionare"). În această situație suntem de părere că este necesar un studiu amplu din acest punct de vedere.

(subl. ns.). Domiciliul obligatoriu se va putea impune pe un termen de la 6 luni la 1 an. Jurnalul Consiliului de Miniștri și decizia Ministerului Internelor sunt considerate ca acte de guvernământ și nu sunt generatoare de daune. Persoanele supuse unui domiciliu obligatoriu care vor încălca dispozițiunile acestui articol, se vor pedepsi cu închisoare corecțională de 1-2 ani și cu amendă de la 10.000-20.000 lei³. O enunțare mai evazivă a acestui ultim articol nici că nu mai putea exista, putând astfel lăsa loc oricăror speculații de interpretare.

Acest val de instituire legislative privea în primul rând Mișcarea legionară, care în ultima perioadă căpătase un capital politic fără precedent. Dar inițiativa lui Carol al II-lea nu se va opri la interzicerea organizației politice, ci va trece la o represiune polițienească de mare amploare. Prin acesta se poate spune că un Carol al II-lea este antecesor pentru cei care vor proceda în același scop, de represiuni politice, dar de mai mare amploare fără discuții, și anume comuniștii.

În privința arestărilor de legionari începând cu anul 1938, ne vom opri la cazul preoților, considerați de autorități că prin manifestărilor lor cu caracter politic-legionar, ating siguranța statului (sintagmă folosită și în regimul comunist), care au fost internați în diferite lagăre. Din această perspectivă vom încerca să discutăm puțin asupra situației preoților legionari și în vremea lui Ion Antonescu.

Arestările de preoți legionari, generate de cadrul larg al reținerilor operate de autoritățile statului, au început cu luna aprilie 1938. Mai exact, prin aplicarea ordinelor nr. 25.218 și 25.246 din 16 aprilie 1938, trimise prefecturilor sub formă de telegrame cifrate de către ministrul de interne, Armand Călinescu, legionarii au cunoscut cea mai grea prigoană până la venirea comuniștilor. Acest document ordona forțelor de ordine din țară următoarele: "Domnilor prefecti de județe, Rog să luați imediat măsuri și cu formele legale, să se execute de către organele polițienești și jandarmerie, chiar în cursul nopții acesteia, perchezițiuni la frunțașii legionari și cei care au activat în această mișcare, prevăzuți în tablourile Dvs, pentru a se găsi material de propagandă nepermisă și arme stop. Vor fi percheziționați și simpatizanții binecunoscuți asupra cărora veți avea bănuieli că dețin material de propagandă și arme stop. Acei[a], la care se vor găsi arme fără permise legale, vor fi arestați și deferiți justiției stop. Pentru acei[a] la care se va găsi material de propagandă, se vor dresa acte, se va confisca materialul găsit și se va raporta Ministerului, lăsându-i liberi stop. Încă o dată recomand ca ope-

³ "Monitorul Oficial", an CVI, nr. 88, partea I, 15 aprilie 1938, p. 1920-1922.

rațiunea să se execute chiar în cursul nopții acesteia și concomitent pe teritoriul urban și rural stop, ministrul de interne ss Armand Călinescu"⁴.

Al doilea ordin se referea la reținerea la domiciliu a celor vizați: "După executarea percheziției la șeful legionar al județului [loc liber, n.n.], veți instala la domiciliul său o gardă de doi jandarmi și un agent și i se va interzice părăsirea casei sau să comunice cu cineva de afară, până la noi dispozițiuni [...]. Aceeași măsură se va executa și la șef legionar regional, cum și la fruntaș legionar"⁵.

Din textele acestor izvoare de evidențiat este o anumită grabă pentru executarea ordinelor date de Călinescu, care urmăreau două obiective: găsirea unor obiecte care să-i incrimineze pe membrii și simpatizanții fostului partid "Totul pentru Țară", astfel încât să existe probe la trimiterea lor în justiție, și ruperea oricăror legături între capii legionari și izolarea de restul membrilor, pentru întâmpinarea unor revolte.

Însă, cu toată această descindere importantă, în zilele următoare organele de poliție din teritoriu raportau Ministerului Afacerilor Interne (în mod direct și nu prin Direcția Generală a Poliției), că nu s-au găsit materiale care să-i incrimineze pe cei vizați⁶. Câteva excepții la percheziții erau considerate de forțele de ordine "fără importanță", cum a fost în cazul preotului Pavel Dănilescu din Nișcani, la care "s-au găsit 19 bucăți din calendarul «România Creștină» pe anul 1938", după cum raporta Inspectoratul Regional de Poliție Chișinău, la 17 aprilie 1938. Totodată, potrivit ordinului ministrului, s-au operat și arestări la domiciliu cum a fost în cazul preotului Gheorghe Tudorache din com Budești, satul Cruzești, care "este reținut la domiciliu [...]. În prezent se triază materialul confiscat. Se încheie actele legale cu privire la cei arestați", după cum raporta aceeași poliție din Chișinău la 17 aprilie⁷.

A doua zi, același ministru dispunea prin ordinul nr. 25.397: "Să se intensifice măsurile de supraveghere a legionarilor și oriunde vor fi indicațiuni că se găsește material de propagandă sau arme, se va proceda la perchezițiuni cu formele legale"⁸. Altfel spus, orice bănuială putea fi confirmată sau

⁴ Arhivele Naționale Istorice Centrale (A.N.I.C.), fond Ministerul de Interne-Diverse, dosar 47/1938, f. 1.

⁵ *Ibidem*, dosar 48/1938, f. 1.

⁶ *Ibidem*, dosar 47/1938, *passim*; *Ibidem*, dosar 48/1938, *passim*.

⁷ *Ibidem*, dosar 47/1938, f. 119-119v. După trimiterea în lagăr a celor care fuseseră arestați la domiciliu, au fost cazuri în care organele locale de poliție nu știau cum să continue urmărirea informativă. Astfel, în telegrama prefectului de Tulcea către DGP, din data 21 aprilie, se spunea: "Preotul Vasilian Ion ridicat. Rugăm dispuneți grabnic dacă mai este necesară garda la locuință, unde a rămas familia sa", pentru ca în cele din urmă să i se răspundă negativ (*Ibidem*, dosar 48/1938, f. 34).

⁸ *Ibidem*, dosar 47/1938, f. 3.

nu de o eventuală percheziție, care se putea face oricând, cu "forme legale", pe care preotul Ilie Imbrescu din Balcic când era percheziționat le solicita fără să i se răspundă⁹.

O hotărâre guvernamentală, care să reglementeze situația în care se aflau fruntașii legionari, după ultimele arestări, se va da abia la 21 aprilie 1938, printr-un act semnat de Armand Călinescu, secretar de stat la Departamentul Internelor, dar publicat în "Monitorul Oficial" abia la 30 aprilie 1938, deci 7 zile mai târziu față de data normală de publicare a actelor oficiale.

Care era logica acestei întârzieri? Se poate spune că lipsa probelor pentru reținerea legionarilor a constituit un motiv, dat fiind faptul că imediat după semnarea deciziei de către ministrul de interne în presă au apărut o serie de acuzații la adresa legionarilor, culminând cu cele din 30 aprilie 1938, când Codreanu era prezentat ca având sorginte evreiască, pe fondul primului proces intentat acestuia. Prin urmare, se poate presupune că erau nevoie de dovezi pentru ca să se anunțe trimiterea legionarilor în domiciliile obligatorii. Mai mult, interesant este faptul că decizia ministrului de interne din 21 aprilie apare în ziarele de mare tiraj¹⁰, concomitent cu apariția din "Monitorul Oficial", ci nu cum se obișnuia, adică la o diferență de două zile.

În această decizie ministrul Călinescu arăta că, potrivit dispozițiilor art. 39 din Legea pentru apărarea ordinii de stat, publicată în Monitorul Oficial nr. 38 din 15 aprilie 1938, a Jurnalului Consiliului de Miniștri nr. 811/21 aprilie 1938 și "din cercetările și perchezițiile întreprinse în ultimul timp de către organele justiției militare și polițienești, rezultă în mod evident, că unii membri conducători ai fostului partid «Totul pentru Țară» și «Garda de Fier», care au fost dizolvate atât prin legea publicată în Monitorul Oficial nr. 75 din 31 martie 1938, au continuat a avea o activitate clandestină interzisă de Legea pentru apărarea ordinii în Stat și periculoasă pentru ordinea și Siguranța Statului, *decidem*: art. 1: Se fixează domiciliu obligatoriu pe termen de un an, cu începere de la data acestei deciziuni, la Tismana, Dragomirna și Miercurea Ciucului, următoarelor persoane, care s-au dovedit [că] activează contra dispozițiilor cuprinse în Legea pentru apărarea ordinii de stat: [...] Georgescu-Edinești, Ștefan Palaghiță, Ilie Imbrescu, Pr. Dumitrescu-Borșa", alături de toți fruntașii legionari.

Alți preoți care în urma deciziilor au fost trimiși în domiciliile obligatorii de către ministrul de interne, Armand Călinescu, unele chiar cu termene, au fost: preotul Grigore Epaminonda de la 26 decembrie 1939, Antohi Isihie de la 7 martie 1939, Potecașu R. Ioan din 12 martie 1939 și

⁹ *Ibidem*, dosar 48/1938, f. 19.

¹⁰ De exemplu ziarul "Universul", an 55, nr. 116, 30 aprilie 1938.

călugărul Tănase Gheorghe (Glicherie) de la 12 iulie – pentru un an și toți la Miercurea Ciuc¹¹.

Însă, se pare că această decizie nu făcea decât să mascheze legal o stare de fapt¹², mai ales că reținerile, care deja prin prelungirea lor deveniseră arestări, nu aveau nici o faptă probatorie. Totodată, simpla vina de a fi cunoscut ca legionar în evidențele poliției și chiar dacă nu li se găsea material probatoriu, constituia o pasibilă condamnare. Pe de altă parte, precizarea de la articolul 39, din Legea Siguranței, că trimiterea în domiciliul obligatoriu nu este "generator de daună" este un grav abuz al statului, iar dacă mai adăugăm și comportamentul gardienilor față de cei internați, rămâne să constatăm că prin internările din anii 1938-1939 statul a creat o serie de grave ilegalități față de legionari, cu precădere față de preoții ortodocși.

Ulterior primei decizii de trimitere în domiciliu obligatoriu, pentru preoți se va amenaja un lagăr special în incinta fostului schit Sadaclia, jud. Tighina, care fusese construit de mitropolitul Gurie Grosu, un ierarh care intrase în conflict cu regele, deoarece suveranul încalcăse canoanele. Ca ripostă, printre altele, regele i-a sortit mitropolitului retras obligatoriu din scaunul metropolitan al Basarabiei, transformarea ctitoriei sale în lagăr de preoți, unde nici rugăciunea firească nu era permisă. Un regim de domiciliu obligatoriu net inferior cu cel prevăzut de "Regulamentul asupra regimului de executare a pedepselor și a măsurilor de siguranță, privative de libertate, precum și al deținerii preventive" din 21 aprilie 1938, care la articolul 201 prevedea organizarea de servicii religioase în duminici și sărbătorile legale, pentru ca la articolul 202, să figureze ca eventuala solicitare a deținuților pentru scutirea de lucru și rugăciune în sărbătorile mai importante să le fie onorată¹³. Ca să nu mai adăugăm calitatea celor deținuți și anume de clerici, care potrivit statului lor prevăzut în dreptul canonic, trebuiau să officieze slujbe, atribuțiune interzisă de autoritățile statului, faptă care încalca grav Constituția.

Despre cum erau tratați clericii ortodocși în aceste circumstanțe, avem prețioasa mărturie a părintelui Ilie Imbrescu, victimă a ordinii instituite de regimul carlist: "Am fost asediați tâlhărește în casele noastre și perche-

¹¹ A.N.I.C., fond Ministerul de Interne-Diverse, dosar 53/1938, f. 22, 40, 301.

¹² *Ibidem*, dosar 55/1938, f. 149-153. La 22 aprilie 1938, prefectul jud. Gorj, col. Gheorghiu, informa pe ministrul de interne despre legionarii închiși la mănăstirea Tismana: "Am primit denunțuri că internații ar întreține legături, prin curieri prin Tismana, cu amicii din regiune. Este indispensabil să se controleze riguros contactul internaților cu călugării, printre care sunt unii de rea credință. Ar fi util să se introducă în mănăstire unul sau doi agenți speciali de siguranță. Poliția din capitala județului, slabă și cu elemente dubioase, trebuie neapărat primenită". Ulterior, la 12 mai 1938 cei închiși la Tismana erau transportați la Râmnicu Vâlcea, spre a fi duși în domiciliul obligatoriu de la Miercurea Ciuc (*Ibidem*, f. 2, 261).

¹³ "Monitorul Oficial", an CVI, nr. 93, partea I, 21 aprilie 1938, p. 2021.

ziționați și arestați, toți «frunțașii legionari», în noaptea spre Duminica Floriilor, din același an [1938, n.n.]. Am intrat, astfel, cu adevărat, în «Săptămâna Sfințelor Patimi ale Domnului nostru Iisus Hristos». Miercuri, în acea săptămână, ne-am întâlnit o parte la legiunea de jandarmi din Râmnicu-Vâlcea, unde am fost aduși sub pază din diferite părți ale țării. Alte două grupuri erau la mănăstirile Tismana și Dragomirna, pe când noi eram duși la Miercurea Ciuc. Am fost duși acolo chiar în Sfânta Vineri și am făcut slujba Prohodului Domnului în tren. Sâmbăta Mare am fost debarcați și predați la internare în «Lagărul» de la Miercurea Ciuc. Sfânta Înviere am slujit-o și noi cum am putut, acolo, după ce majoritatea legionarilor s-au spovedit și împărțășit, pentru că Bunul Dumnezeu a binevoit să-i dea gând bun preotului Vasilian de la Tulcea, care a luat la Sfinția sa Sfânta Împărțășanie «pentru bolnavi». După o lună, au fost aduși acolo și cei de la Tismana și Dragomirna. [...] După multă frământare și cumplit chin sufletesc, am făcut, în luna august, Întâmpinarea mea către Sfântul Sinod al Bisericii ortodoxe Române. Dar, nu numai că nu am primit nici un răspuns, nu numai că nu au fost judecați preoții de Sfântul Sinod, după canoane și chiar după Constituția din 24 februarie 1938, care recunoaște canoanele ortodoxe, nu numai că nu am fost judecat cel puțin eu, care am cerut aceasta, ci, dimpotrivă, am fost supuși la tratament din ce în ce mai draconic.

[...] După ce au fost aduși de la Miercurea Ciuc și Preoții și ceilalți creștini ortodocși în noul lagăr de la Vaslui, am rămas la Ciuc numai trei Preoți. În ziua de Vineri 11 noiembrie 1938, am fost deșteptați câteșitrei dis – de - dimineată și chemați la comandamentul lagărului. Fără să știm la ce destinație mergem, am fost predați în paza unor agenți de poliție puternic înarmați și urcați într-un camion jandarmeresc de transportat borfașii și pușcăriașii. Am fost duși așa prin munți, pe la Târgu-Ocna și Mărășești, apoi Cosmești și Bârlad, până la Vaslui. Acolo am fost duși la gară și urcați într-un «vagon-dubă», unde spre uimirea noastră mai erau încărcăți alți treizeci de preoți ortodocși. Sub pază severă am fost purtați toată noaptea cu trenul într-o stare de negrăit. Dimineata ne-am trezit strigați după o listă a unui colonel însoțitor și percheziționați până la piele de jandarmul sergent de serviciu. Care cum ajungeam la rând, eram debarcați în gara Cioc-Maidan din județul Tighina, unde eram întâmpinați de puternice cordoane de jandarmi, cu arma în mâini și escortați la niște căruțe angajate din timp, în care am fost urcați câte patru de fiecare căruță. Țăranii din împrejurimi, proprietari ai căruțelor, erau ținuți la mare distanță și aveau probabil consemnul să ne urmeze de departe, pentru că mânatul cailor era dat în seama câte unui jandarm. S-a format un cortegiu de căruțe cu preoți arestați și transportați sub pază compusă din jandarmi, în formație pedestră pe două rânduri, deoparte și de alta a șirului de căruțe, cu armele încărcate și în poziție de atac; apoi alte

rânduri de jandarmi călări și tot înarmați ca și cei pedestri îi încadrau pe aceștia de o parte și de alta a cortegiului; un colonel, un maior și un căpitan, călări, comandau pe cei circa optzeci de jandarmi care escortau treizeci și trei de preoți, uitați de mai-marii Bisericii și batjocoriți de dregătorii statului român.

Cerul se acorda perfect cu starea noastră sufletească și cu postura în care eram fixați, deoarece norii plumburii și reci ne furișau printre coaste junghiul unei umezeli ucigătoare, răspândită de pulberea unor stropi mărunți și cețoși. Pe la jumătatea drumului parcă însuși colonelului i se lăsase rușinea în ochi, căci a făcut un semn la care toți jandarmii călări și pedestri au luat armele la umăr, încredințați probabil că transportații în Siberia românească nu au de gând să facă vreo răzmeriță și să încerce să fugă de sub paza care, astfel, ar fi putut scăpa numai decît de cei treizeci și trei slujitori ai lui Dumnezeu, vinovați numai pentru că au iubit ceva mai mult decît obicinuit Biserica și Neamul lor.

După un ceas și jumătate de drum, ne-am trezit în fața unui schit de călugări, la Sadaclia, întemeiat de mitropolitul Gurie. Biserica schitului avea hramul Sf. Nicolae al Mirelor Lichiei. După ce am fost debarcați și predați căpitanului comandant de «lagăr de preoți», schitul fiind înconjurat cu rețele de sârmă ghimpată ca și celelalte lagăre și păzit sever de santinele de jandarmi, ne-am mîngâiat cu iluzia că aveam biserică și puteam face slujbă, spre deosebire de cele opt luni trăite până atunci. Era sâmbătă când am sosit acolo și într-adevăr a doua zi am putut liturghisi pentru prima dată după atîta vreme. Dar nici această mîngâiere nu ne-a fost dată pentru prea mult timp, pentru că după cîteva zile biserica schitului a fost închisă și noi opriți de a mai face slujbe. Apoi, după alte cîteva zile ni s-au confiscat toate Bibliile de la cei care le aveam și toate cărțile de rugăciuni și bineînțeles cu atît mai mult și orice alte cărți s-au nimerit la fiecare, după cum ne-a fost apucat arestarea de acasă. Așa am fost ținuți cei treizeci și trei de preoți ortodocși, la care a fost adaos, la două zile după sosirea noastră și ierodiaconul Isihie Antohi.

Pe lângă foamea cumplită a sufletului nu au întârziat să ne adaoge și pe cea a trupului, întrucît la scurt timp ni s-a fixat rația de mâncare de cinci lei pe zi, menu-ul cel mai bun fiind ciorba de sfeclă furajeră. Dar și somnul nostru au avut grijă ca să ni-l facă lin, căci toată noaptea santinelele urlau din cinci în cinci minute anumite consemne sonore, care ne preschimbau toată realitatea în vis și dor de moarte, asigurați fiind că numai în iad ar putea fi ceva mai rău decît acolo. Și cum între iad și rai prăpastie de netrecut este așa nu aveam și noi nici o legătură cu lumea de afară sau cu familiile noastre, sub nici o formă de grai viu sau în scris". Și încheia preotul Imbrescu ca o concluzie la toată această situație: "Tot acest program de chinuire și ucidere cu zile a Preoților de acolo s-a întocmit sub patronajul guvernamental al lui

Miron apostatul și s-a aplicat de către dregătorul tip al vremii și al «Frontului Renașterii Naționale», de către «dictatorul» României: Armand Călinescu.

[...] Acolo, am trăit aieva un iad. După ce am fost supuși la tot ce mintea omului nu-și poate imagina ca batjocură de Preoți, am atins punctul culminant când ni s-a strecurat o bucată de ziar decupat, chiar de către jandarmul-sergent de serviciu, conform instrucțiunilor primite, prin care am aflat că în noaptea de 29 noiembrie 1938, Căpitanul și cei treisprezece au fost împușcați mișelește lângă București. Atunci, am trăit și noi «psihologia omului condamnat la moarte», pentru că s-a procedat cu noi în așa fel încât ne așteptam dintr-o clipă în alta ca să fim împușcați cu toții.

[...] Aceasta a fost chintesența care a rezumat tot ce vrea să reprezinte dregătoria politică a «României moderne». Ca simbol al unei stări de lucru absurde, într-o țară de orbi, acest tip de dregător era și chior, ca să se adeverească proverbul românesc: «În țara orbilor, chiorul este împărat»¹⁴.

Se pare că eliberarea acestor preoți înainte de termen s-a făcut la insistențele venite din partea celor din conducerea BOR, în persoana mitropolitului Nicolae Bălan, care potrivit mărturiei preotului Nicolae Grebenea, ierarhul ardelean ar fi solicitat lui Armand Călinescu revenirea preoților în parohii¹⁵. Astfel, găsim în documente cu mai mulți preoți legionari internați erau eliberați la sfârșitul anului 1938. Este cazul lui Ilie Imbrescu sau al lui Ștefan Marcu, care la 20 decembrie erau "eliberați condiționat", intrând totodată în atenția Siguranței și Jandarmeriei¹⁶.

După eliberarea preoților legionari la începutul lunii decembrie 1938, schitul Sadaclia va ajunge lagăr pentru femeile legionare. Pentru aceasta avem în vedere deciziile ministrului Călinescu din 7, 23 februarie și 8 martie 1939, prin care se dispunea trimiterea mai multor legionare în domiciliul forțat de la Sadaclia¹⁷.

Dacă în vremea regimului Carol al II-lea, preoții au "beneficiat" de un regim de detenție dur, în schimb, în timpul guvernării antonesciene, putem spune lucrurile au stat puțin altfel. Referindu-ne strict la preoții internați în

¹⁴ Ilie Imbrescu, *Biserica și Mișcarea legionară*, București, Editura Cartea Românească, 1940, p. 80-82, 117-118; Adrian Nicolae Petcu, Gheorghe Vasilescu, *Părintele Ilie Imbrescu-un promotor al României creștine*, în "Rost", an III, nr. 27, mai 2005, p. 40-42.

¹⁵ Flor Strejnicu, *Creștinismul Mișcării legionare*, ed. a II-a revăzută și adăugită, Sibiu, Editura Imago, 2001, p. 217.

¹⁶ Adrian Nicolae Petcu, Gheorghe Vasilescu, *op. cit.*, p. 42; Adrian Nicolae Petcu, Ionel Ene, *Părintele Ștefan Marcu - un simbol al rezistenței anticomuniste din Vrancea*, în "Rost", an III, nr. 28, iunie 2005, p. 47.

¹⁷ A.N.I.C., fond Ministerul de Interne-Diverse, dosar 53/1938, f. 33, 38; *ibidem*, dosar 12/1939, f. 121. În iulie 1939 la Sadaclia erau 18 deținuți, majoritatea studenți din Iași și București, din Ilfov fiind 15. Acestea au fost închise între 22 ianuarie -11 iulie 1939 (*ibidem*, f. 164-165).

decembrie 1942, imediat după praznicul Crăciunului, putem constata că acestora li s-a asigurat un tratament asemănător traiului monahal, cu precizarea că totul trebuia făcut în mod obligatoriu.

Potrivit documentului (nr. 4), pe care l-am descoperit absolut întâmplător într-un dosar întocmit de fosta Securitate mănăstirilor din Oltenia, și pe care îl redăm mai jos, observăm că slujitorii ortodocși beneficiau de un tratament asemănător unui trai monahal normal. Mai ales că, actele liturgice: rugăciunile obișnuite, slujba de la biserică, timpul liber, aveau regim de obligativitate. Politica nu se accepta în discuțiile în care aceștia se puteau angrena, ca de altfel nici certurile. Internații, deși în situația de față este impropriu spus, erau preoți de mir care cunoscuseră domiciliul obligatoriu impuse de autoritatea politică.

O excepție, pe care am remarcat-o în cercetările noastre, este cea a ierodiaconului Radu Grațian, care fusese trimis în lagărul de internați politici de la Târgu-Jiu. Pe de altă parte, conducerea lagărului de civili nu știa ce hotărâre să ia, atâta timp cât într-o adresă către Legiunea de jandarmi Gorj, din 6 ianuarie 1943, cerea: "Cu onoare vă rog să binevoiți a ne face cunoscut dacă ordinul privitor la internarea la mănăstirea Tismana a preoților legionari se aplică și călugărilor. Avem în lagăr pe Ierodiaconul Grațian Radu, trimis de Dv, care ne cere a fi trimis la Tismana. ss/comandantul lagărului col. S. Leoveanu". Deși, imediat după internarea în lagărul de la Târgu-Jiu, aceeași legiune de jandarmi ordona o trimitere a acestui cleric la Tismana¹⁸.

Cererea monahului Grațian era din 3 ianuarie 1943 și avea următorul conținut: "Domnule Colonel, Subsemnatul Ierodiacon Grațian Radu internat în acest lagăr din seara de 30 XII 1942, vă rog cu profund respect să binevoiți a mă trimite la Sf. Mănăstire Tismana, unde există un lagăr pentru clerici. Cred că dacă Preoților li s-a făcut favoarea de a fi internați într-o Mănăstire, eu ca monah nu pot fi lipsit de această favoare. Cu cel mai profund respect, Ierodiacon Grațian Radu, grupa III, Cabana 38"¹⁹.

În cele din urmă, se pare că acest monah a fost trimis la mănăstirea Tismana, deoarece într-o listă de prezență cu cei deținuți la Târgu-Jiu, din 26 martie 1943 nu mai figurează. Tot aici putem remarca și o anumită pripă în arestarea preoților și trimiterea lor la Tismana sau în alte locuri, act care s-a petrecut tot în preajma unei sărbători religioase, ca și în timpul lui Carol al II-lea, evident pentru a-i găsi pe aceștia în locurile în care slujeau.

Când au fost eliberați acești preoți nu știm cu exactitate, însă informații în acest sens având în câteva cazuri. Astfel, din documente aflăm că

¹⁸ *Ibidem*, dosar 10/1930, f. 247, 309. Arestarea acestuia s-a făcut potrivit ordinului 2225/26 decembrie 1942 și al ordinului DGP nr. 53.396/25 decembrie 1942 (*Ibidem*, f. 310).

¹⁹ *Ibidem*, f. 248.

părintele Ilie Imbrescu era eliberat la 8 aprilie 1943, pentru ca în cazul lui Ștefan Marcu în aceeași lună²⁰. La aceasta se pare că a contribuit mitropolitul Ardealului, potrivit unei note SSI din 16 ianuarie 1943: "Sunt informațiuni că mitropolitul Bălan intenționează să vie în Capitală, în scopul de a face intervenții pentru eliberarea preoților legionari internați în lagăr, întrucât, motivează acesta, populația din comunele de unde aceștia au fost ridicați și-au manifestat nemulțumirea"²¹. Prin urmare, au fost și proteste față de gestul lui Antonescu de a-i închide pe preoții considerați legionari, iar cel care a cerut eliberarea acestora în mod categoric și pentru a doua oară a fost mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului.

Eliberarea celor trimiși în *domiciliu obligatoriu* se făcea prin înaintarea dosarului, despre preotul în cauză, de către Inspectoratul General al Jandarmeriei sau Direcția Generală a Poliției către Ministerul de Interne, Direcția Administrației de Stat. La rândul său, această direcție se pronunța asupra cazului, iar ministrul dispunea, indiferent de regimul politic (carlist sau antonescian).

Un astfel de caz este cel al părintelui Nicolae Dumitrescu din Cănești, județul Buzău, care se afla internat la mănăstirea Tismana, "pentru activitate politică interzisă". La 18 februarie 1943, Ministerul Afacerilor Interne (M.A.I.), Direcția Administrației de Stat înainta petiția preotului în cauză către Inspectoratul General al Jandarmeriei, în scopul "reexaminării cazului, pentru avizul eliberării"²². Jandarmeria trebuia să verifice la domiciliul celui internat dacă se mai află nuclee legionare, care ar putea fi reactivate la revenirea preotului din domiciliul obligatoriu. Dacă acest caz nu mai reprezenta un pericol pentru siguranța statului și cel internat dovedea că nu mai dorea să activeze în Mișcarea legionară – chiar s-a dezis de aceasta, atunci i se dădea un aviz favorabil.

Pentru aceasta, avem confirmarea într-o adresă a Legiunii de jandarmi Ialomița către Poliția Călărași, din 20 august 1939: "Am onoarea a vă comunica că Tănase Nicolae din comuna Dragoș Vodă și Lungu Dumitru din comuna Sudiți au fost internați în domiciliu obligatoriu din Vaslui pentru faptul că după dizolvarea partidului «Totul pentru Țară» au continuat să activeze în acest partid. Ținând seama că de mai bine de un an de zile stau în lagăr credem că s-au corijat și înapoindu-se în comunele lor, nu vor mai face

²⁰ Adrian Nicolae Petcu, Gheorghe Vasilescu, *op. cit.*, p. 44; Adrian Nicolae Petcu, Ionel Ene, *op. cit.*, p. 48.

²¹ A.N.I.C., fond Ministerul de Interne-Diverse, dosar 10/1936, f. 87.

²² *Ibidem*, dosar 11/1938, f. 127. Petițiile puteau fi trimise chiar de soțiile preoților, așa cum a fost în cazul preotului Epaminonda Grigore, internat la Tismana, "pentru activitate legionară", după cum îl vom vedea mai jos, în lista internaților legionari de la mănăstirea Tismana (*Ibidem*, f. 137).

nici un fel de propagandă. Bazați pe acest considerent propunerea noastră este de a fi eliberați din lagăr²³. Odată eliberați aceștia erau supravegheați în permanență, pentru a se vedea dacă mai fac propagandă legionară²⁴.

Pentru perioada lui Carol al II-lea, trebuie să remarcăm că, în cele mai multe cazuri, dacă nu în toate, aceștia trebuiau să se înscrie în "Frontul Renașterii Naționale" și să participe la manifestările inițiate de acesta. Aderarea la partidul înființat de regele Carol al II-lea se făcea printr-o cerere scrisă de noul membru, care se notifica într-un registru de la primărie. În acest caz, avem exemplul preotului Leonida Iliescu, fost membru al partidului "Totul pentru Țară", care, "fiind supravegheat s-a observat și constatat că nu mai activează", chiar dacă era înscris în registrul FRN de la Primăria Fetești²⁵.

Toate aceste lagăre în care au fost internați legionarii, și anume: Tismana, Miercurea Ciuc, Vaslui și Sadaclia, dar și de legionare de la Suzana și Sadaclia erau sub administrarea Inspectoratului General de Jandarmi, respectiv al Ministerului Afacerilor de Interne. Pe cei trimiși în justiție și condamnați, Tribunalul Militar îi trimitea în închisoarea specială de deținuți politici de la Râmnicu-Sărat. În aceeași notă raport din 23 septembrie 1940, a maiorului C. Orășanu, secretarul Prefecturii Poliției Capitalei, către ministrul de interne, se mai preciza că toate lagărele și închisoarea de la Râmnicu Sărat, având statut pentru deținuți politici, erau administrate numai de Ministerul Afacerilor Interne, diferit de cele de drept comun de care se ocupa Ministerul Justiției²⁶.

Altfel spus, aveau un statut diferit de cel al deținuților de drept comun și în același timp de prevederile regulamentului de executare al pedepselor și a măsurilor de siguranță privative de libertate din 21 aprilie 1938, care includea și categoria deținuților politici, pentru închisorile administrate de Ministerul Justiției²⁷. Probabil că în noua situație, cu valul de arestări, ministrul Călinescu a creat un statut aparte pentru internații politici, trecuți astfel sub îngrijirea lui directă. Se pare că în timpul lui Antonescu statutul penitenciar a fost asemănător, dat fiind faptul că în toate cazurile întâlnite, pentru lagărele de la Tismana și cel de la Târgu Jiu, se ocupa M.A.I., prin Direcția Administrației de Stat.

În aceeași problemă, de remarcat ar fi represiunea desfășurată de Stat împotriva monumentelor ridicate de legionari, în vremea lui Carol al II-lea.

²³ *Ibidem*, dosar 44/1938, f. 139.

²⁴ *Ibidem*, f. 211 (Adresă a Siguranței Călărași către Inspectoratul regional al ținutului "Marea" din 26 septembrie 1939).

²⁵ *Ibidem*, f. 289.

²⁶ *Ibidem*, dosar 12/1939, f. 240.

²⁷ Vezi "Monitorul Oficial", an CVI, nr. 93, partea I, 21 aprilie 1938.

Este vorba de ordinul ministrului de interne nr. 150/27 aprilie 1938, care suna astfel: "Rog luați măsuri ca toate crucile ridicate de legionari în diverse locuri să fie duse în cimitir, ștergându-se de pe ele orice mențiune gardistă. De asemenea, dispuneți ca de pe toate troițele să se șteargă orice mențiune sau identificări gardiste. Controlați personal de executarea acestui ordin și raportați de executare". Prin urmare, o lună mai târziu, se raporta din teritoriu executarea ordinului, cu excepția crucilor puse de cuziști, care reprezentau într-adevăr o problemă pentru executanții Ministerului de Interne. La ordinul ministrului, trebuiau șterse de zvastică (semnul LANC) și orice inscripție din care se putea deduce că este lucrarea membrilor vreunui partid politic, "astfel ca troițele și crucile să nu fie deteriorate sau să prezinte o înfățișare care să aducă vreun prejudiciu cultului religios", dar să rămână pe locul inițial²⁸. Acest ultim aspect, desigur că nu poate fi interpretat ca o menajare de la ordinul general, ci pentru simplul motiv că orice partid politic în regimul lui Carol al II-lea era interzis.

De suferit au avut și publicațiile de factură legionară, potrivit unei adrese a Prefecturii Ialomița, Direcția Administrației de Stat către Poliția Călărași, din 20 februarie 1939: "Conform ordinului Ministerului de Interne. Direcția Administrației de Stat, nr 84 A/conf. 939, vă rugăm a lua măsuri ca să se scoată din toate bibliotecile publice, inclusiv ale Asociației «Astra», toate publicațiunile (imprintate, broșuri) cu caracter legionar, care au fost editate sau redactate de însăși organele dizolvate ale fostelor partide «Garda de Fier» și «Totul pentru Țară». În ce privește publicațiile independente, care au numai articole ocazionale pot fi lăsate. Numerele festive însă închinat legionarilor vor fi distruse"²⁹.

În concluzie, putem spune că atunci când o serie de locuitori devenea incomozi prin manifestările lor politice și influența pe care o aveau, atunci statul putea recurge la măsuri administrative, care eludau din start desfășurarea unei proceduri juridice normale. În cazul preoților legionari, care erau asimilați funcționarilor publici, autoritățile statului au recurs la acest gest, ca printr-o simplă decizie să-i interneze în spații similare închisorilor. Nu puteau fi închiși deoarece acest lucru presupunea procese, care durau și poate în cele mai multe cazuri în defavoarea factorului politic de decizie. Astfel, s-a recurs la măsura trimiterii în lagăr, chiar dacă se încălcau în mod grav Constituția.

Această practică avea să fie moștenită și chiar dezvoltată de Ion Antonescu, iar cel mai mult în timpul regimului comunist.

²⁸ A.N.I.C., fond Ministerul de Interne-Diverse, dosar 55/1938, f. 267, 270.

²⁹ *Ibidem*, dosar 44/1938.

Lista documentelor

1. **1938 august 10, Miercurea Ciuc**, Întâmpinarea Pr. I. Imbrescu către Sf. Sinod al BOR unde invocă drepturile preoților legionari închiși de către autoritățile statului.
2. **1938 decembrie 2, Sadaclia**, Adresa celor 34 preoți legionari închiși la Sadaclia către ministrul de interne în care anunță că aceștia se încadrează în noua ordine a României.
3. **1938 decembrie 7, Sadaclia**, Declarația tip de fidelitate față de regele Carol al II-lea a preoților legionari închiși la Sadaclia.
4. **1942 decembrie 31, Mănăstirea Tismana**, Programul zilnic al preoților legionari deținuți în lagărul de la Tismana, însoțit de o listă cu aceștia.

[1]³⁰

Întâmpinare către Sfântul Sinod al Bisericii ortodoxe Române,
 Înalt Prea Sfinției Sale,
 Înalt prea Sfințitului Domnului Domn
 Mitropolit Nicodim Munteanu,
 Președinte ad-interim al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române,
 București, Sf. Sinod
 Înalt Prea Sfințite Stăpâne,

Cu frică de Dumnezeu, subsemnatul Preot Ilie I. Imbrescu, viu smerit a spune și a întreba următoarele:

1. În noaptea de 16 spre 17 aprilie 1938, am fost percheziționat la domiciliul meu din Balcic, de către șeful poliției din susnumitul oraș, asistat de un sergent, motivându-și actul lor ca executarea unui ordin telefonic din partea Ministerului de Interne. În dimineața aceleiași zile, Duminica Floriilor, după ce am terminat oficierea Sfintei Liturghii la catedrala "Sf. Gheorghe", însoțit chiar de la ușa bisericii de un comisar de poliție, am fost încunoștințat că trebuie să stau în casă, atât eu, cât și soția mea, sub paza a două santinele de jandarmi, tot conform ordinului Ministerului de Interne.

2. În ziua de marți, 19 aprilie 1938, am fost luat sub escortă de la domiciliul meu din Balcic și trimis la Bazargic de unde, apoi, am fost dus sub paza unui agent de poliție la Râmnicu Vâlcea și apoi aici, în lagărul de deținuți de lângă Miercurea Ciuc, unde mă aflu până azi.

³⁰ I. Imbrescu, *op. cit.*, p. 11-14.

3. Nedumerit și cutremurat de tot ce s-a întâmplat în România, de când prezidează Însuși Înalt Prea Sfințitul Patriarh, Miron, al Bisericii Ortodoxe Române, un guvern împotriva opreliștilor clare și categorice ale canoanelor Sfintei Biserici Ortodoxe Răsăritene – recunoscute de Constituția României, din 24 februarie 1938³¹ – mi-am impus răbdare și îndelungă-răbdare, așteptând din zi în zi să fiu chemat în fața Consistoriului de judecată al Sfintei Episcopii Constanța, de care țin ca preot sau chiar să fiu chemat în fața forului de judecată al Sfântului Sinod, conform prevederilor Sfintelor Canoane³² și ale Constituției din 24 februarie 1938, care nu numai că le recunoaște, dar prevede că trebuie să fie și respectate întocmai pe teritoriul României – așteptare îndreptățită, dat fiind faptul că, în conformitate cu Sfintele canoane, orice membru al Clerului Ortodox trebuie să fie judecat întâi de forurile bisericești și apoi predat, când este cazul – adică după o eventuală caterisire – forurilor judecătorești ale Statului.

4. Văzând că nu se împlinesște nici una din aceste îndreptățite așteptări, ba mai mult, aflând că în România s-au petrecut lucruri dea dreptul strigătoare la Cer, în timp ce Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române nu a schițat nici un gest de afirmare a dreptății lui Dumnezeu și a adevărului Bisericii – eu, ticălosul și nevrednicul servitor al lui Christos, fac întrebare Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române:

a) Este scris în cărțile Sfintei Biserici Ortodoxe, că trebuie să fie cercetați cei din închisori și apărați, mai ales când sunt victimele unei nedreptăți evidente, cum este cazul Domnului Corneliu Zelea Codreanu și al tuturor aceluia care au crezut ca și Domnia Sa, și l-au urmat în sfânta convingere că singurul ideal de viață – pentru care trebuie să trăiască și să se jertfească orice creștin adevărat și român adevărat – este acela de a spori talanții dați de Bunul Dumnezeu Creștinătății Românești și a face să trăiască numai Domnul și Dumnezeul nostru Iisus Hristos în conștiințele tuturor fiilor acestei Creștinătăți-Românești?

b) Este adevărat că Domnul Corneliu Zelea Codreanu, precum și toți legionarii închiși și liberi, am dovedit în fața lui Dumnezeu și a oamenilor, că ne iubim Biserica și Neamul așa cum ne-a poruncit însuși Christos-Dumnezeu, și că, pentru aceasta, am fost nedreptățiți, ofensați, prigonți, închiși și

³¹ La articolul 19 se spunea, printre altele: "Chestiunile spirituale și canonice ale Bisericii Ortodoxe Române țin de o singură autoritate sinodală centrală". Aceeași prevedere se regăsește la Constituția din 1923, la articolul 22 (I. Muraru, Gh. Iancu, *op. cit.*, p. 67, 92).

³² Este vorba de Canoanele 12 Antiohia; 15 și 104 Cartagina ("S-a hotărât ca oricine ar cere vreodată de la împărat ca afacerile sale să se judece la judecătoriile lumești, să se lipsească de demnitatea sa; iar de ar cere de la împărat judecata episcopescă, întru nimic să nu i se pună piedică") (cf. ****Canoanele Bisericii Ortodoxe*, ediție îngrijită de I. N. Floca, 1992, p. 289).

chiar primejduiți cu moartea – fără ca Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române să fi folosit dreptul de petițiune către Majestatea Sa Regele Carol al II-lea, pentru a aduce la cunoștința Augustei Sale Persoane numai ceea ce este adevăr și dreptate – și în felul acesta să fi slujit Majestății Sale totdeauna pe temelia Învățăturii și a Sfintelor canoane ale Bisericii Ortodoxe – așa încât să nu fi ajuns România la o situație fără precedent în Istoria Creștinătății Răsăritene?

c) Este adevărat că Înalț Prea Sfințitul Patriarh Miron s-a făcut vinovat de călcarea Sfintelor Canoane ale Bisericii Ortodoxe – care opresc categoric pe orice pe cleric să ocupe vreo dregătorie lumească – și de călcarea Constituției din 24 februarie 1938, care recunoaște întocmai, în fond și în formă, aceste Sfinte Canoane?

d) Este adevărat că până acum Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române nu a aplicat depunerea și caterisirea Înalț Prea Sfințitului Patriarh Miron, pentru acest grav motiv, care a produs cea mai mare sminteală în sânul Creștinătății-Românești, de când există ea – în schimb a tolerat ca, sub guvernul prezidat de Înalț prea Sfinția Sa, să fie batjocoriți, prigoniți și închiși preoți și credincioși, care au respectat întocmai Sfintele Canoane Ortodoxe, pe care au jurat – respectându-și jurământul – și întocmai Constituția din 24 februarie 1938, pe care de asemenea au jurat și și-au respectat cu sfințenie jurământul?

e) Întrucât nu mă poate opri nimic de a cere lămuririle cuvenite și dreptate, chiar dacă nu sunt decât cel mai mic și nevrednic dintre preoții Bisericii Ortodoxe Române – și Sfântul Athanasie cel Mare a fost numai diacon, iar Arie ereticul era Episcop, totuși Sfântul Athanasie-Diaconul a înfruntat și a biruit cu dreptatea lui Dumnezeu pe ereticul Episcop Arie – simțind în conștiința mea porunca lui Dumnezeu de a mă expune la orice urmări și primejdii, care poate mă vor aștepta, pentru adevărul și dreptatea Lui – aduc cele de mai sus spre judecarea și conformarea cu Sfintele Canoane, de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ca să nu ajungă cazul la forul suprem, care este Sinodul Ecumenic, și sper întru Christos Iisus, că se va face dreptate și rânduială în sânul Creștinătății-Românești, după care ea suspină setoasă și chinuită.

Știm că "dacă vom tăcea noi, pietrele vor striga" (Luca 19, 40) și deoarece "Dumnezeu nu se lasă batjocorit" (Galateni 6, 7), trebuie să ne gândim cu un ceas mai devreme și să dovedim lumii, toți slujitorii Bisericii Ortodoxe Române, că suntem pătruși, până în tot adâncul conștiinței, de cuvintele Mântuitorului: "Temeți-vă, nu de cei ceucid trupul, iar sufletul nu-l pot ucide; ci mai vârtos temeți-vă de acela care poată să ucidă, și trupul și sufletul să-l arunce în Gheena" (Matei 10, 28).

Cer să fiu judecat de Sfântul Sinod.

Cu frică de Dumnezeu și cu smerenie,
sărut dreapta,

ss/ Preot Ilie I. Imbrescu
Licențiat al Facultății de Teologie din Cernăuți
Paroh al Bisericii Catedrale "Sf. Gheorghe" Balcic
Lagărul Miercurea Ciuc, 10 august 1938.

[2]³³

Domnule Ministru,

Subsemnații preoți în număr de 34 cu domiciliul obligatoriu, Sadaclia-Basarabia, cu cel mai profund respect, aducem la cunoștința domniei voastre următoarele:

Luând cunoștință de cele întâmplate în noaptea de 29 spre 30 Noiembrie cr., și socotind că toate se împlinesc după voia lui Dumnezeu, noi preoții din acest domiciliu, dăm Cezarului ce este al Cezarului, supunându-ne întru totul M.S. Regelui Carol al II-lea, Regele tuturor românilor, înaltului guvern și tuturor legilor țării.

Sfătuim pe toți bunii români să înțeleagă gravitatea momentului prin care trece țara și să se înfrățească sincer în dragostea de Tron și Neam, pentru propășirea interioară și stăvilirea oricăror încercări de vrăjmășie din afară.

Cu cel mai profund respect.

ss. 1) Preot Ioan Chivu, parohia Vișoara, jud. Constanța; 2) Diacon Costea Andrei, catedrala orașului Tulcea; 3) Preot Dumitru Rădulescu, parohia Măldărești-Vâlcea; 4) Preot Miron Popovici, parohia Mihăileni-Hunedoara; 5) Preot Gh. Doară, parohia Stroești, jud. Vâlcea; 6) Preot Petru Bohariu, Șoșdia-Timiș; 7) Preot I. Vasilian, catedrala orașului Tulcea; 8) Preot Ilie Imbrescu, catedrala orașului Balcic; 9) Preot I. Grigoraș, Cornești, jud. Iași; 10) Preot Leonid Miron, Valea Mare, jud. Iași; 11) Preot Nic. Pâslaru, Elisabeta Doamna-Roman; 12) Pr. Grig. Motomanca, parohia Radoși, jud. Gorj; 13) Pr. Pavel Anisie, parohia Slimnic, jud. Sibiu; 14) Pr. Virgil Pușcașiu, Ohabaforghi, jud. Timiș; 15) Pr. T. Mărgăritescu, Olteanca, jud. Vâlcea; 16) Pr. D. Moldoveanu, Iacobeni, jud. Botoșani; 17) Pr. Alexandru Fărcașiu, parohia Ticu-Cluj; 18) Preot Ion Lungianu, parohia Pietrele-Vlașca; 19) Pr. Ștefan Marcu, Nistorești-Putna; 20) Pr. Petru Fanu, Petrila, jud. Hunedoara; 21) Pr. Virgil I. Pârvănescu, Radovanu-Dolj; 22) Pr. Ștefan Palaghiță, bis. Mărcuța-București; 23) Pr. Gh. T. Popescu, bis. Piteasca-Paserea, Ilfov; 24) Pr. M. I. Alecu, Găunoși-Ialomița; 25) Pr. Aurică Nico-

³³ I. Imbrescu, *op. cit.*, p. 14-15.

laescu, Slătioara-Vâlcea; 26) Pr. D. Bălașa, Băleasa-Romanați; 27) Pr. I. Mihăilescu, Vulturești-Vâlcea³⁴; 28) Pr. D. A. Bârnovescu-Bârlad; 29) Pr. M. Micu-Tecuci; 30) Diacon Victor Biriucov, bis. Sf. Voievozi-Bălți; 31) Pr. Petru Boldor, Ohaba-Timiș; 32) Ierodiacon Isihie Antohi, pensionar-Iași; 33) Preot Emilian Cucuetu, com. **Mihăileni, jud. Iași**³⁵; 34) Pr. Ion Albu, com. Ludoș, jud. Sibiu.

[2 decembrie 1938]

[3]

Declarație³⁶

Subsemnatul ..., declar pe conștiință și cuvântul meu de onoare, de preot și de om, că mă desolidarizez de Codreanu, Legiune și membrii organizației Totul pentru Țară.

Jurământul depus față de ei îl consider nul și nedepus.

Voi servi cu credință și supunere față de M.S. Regele Carol al II-lea.

Voi respecta Constituția, guvernul și mă voi comporta în viața de toate zilele, în spiritul legilor țării ca un cetățean de onoare și ordine.

În cazul când voi încerca să mă abat de la obligațiunile ce mi se dau prin această declarație, să mi se aplice cu cea mai mare severitate legea, scoțându-mă din rândul cetățenilor conștienți, ca pe unul ce nu merit să conviețuiesc în mijlocul lor.

Pentru care dau prezenta declarație și semnez propriu
Sadaclia, 7 decembrie 1938

ss. (fiecare)

[4]³⁷

Programul zilnic al preoților din Lagărul "Tismana" 31 decembrie 1942

³⁴ Ar putea fi Vulturești din jud. Olt, aflat la limita cu județul Vâlcea, cf. *Enciclopedia României (Enciclopedia)*, Imprimeria Națională, București, 1940, p. 319.

³⁵ Mihăileni în jud. Iași nu există cf. *Enciclopedia*.

³⁶ I. Imbrescu, *op. cit.*, p. 15-16.

³⁷ Arhiva Consiliului Național pentru Studiul Arhivelor Securității (A.C.N.S.A.S.), fond Documentar, dosar 74, vol. 6, f. 35. Acest document se prezintă într-un caiet de elev (20x15,5 cm) de 13 file, textul fiind scris cu cerneală albastră, neagră și cu adăugiri cu creionul roșu. Pe coperta acestuia este scris cu creionul roșu: "Tismana, 26 XII 942 – 29 I 1943" (același creion folosit în interiorul caietului) și mai multe înscrisuri cu creion simplu, printre care: "S III. De pus la Mănăstire[a] Tismana".

Dimineața: scularea la ora 7, 30
Rugăciunea pe dormitoare la ora 8, 30
Ceaiul la 8, 40-9
Slujbă la Biserică în fiecare zi pe echipe
Dejunul la ora 13
De la ora 2 până la ora 4 liber
De la ora 4-6 vecernia
De la ora 6-7 liber, plimbare etc.
La ora 7-8 cina
La ora 8, 30 stingerea

Detaliul Programului

Deșteptarea: 7, 30 până la ora 8, 30

Îndatoriri:

- a) Spălatul cu apă rece, frecțiuni, gimnastică
- b) Curățatul paturilor și făcutul lor
- c) Preoții sunt rugați a nu fuma până la scularea tuturor

Rugăciunea: ora 8, 30 pe dormitoare până la ora 9

Îndatoriri: slujbă cu patrafirul, rugăciunile mici, un psalm din rugăciunea de dimineață și o podobie hotărâtă în prealabil

Nu lipsește nimeni de la rugăciune

Ceaiul: ora 9

Îndatoriri:

Toată lumea se prezintă la ceai

Rămâne în dormitor preotul de serviciu, care servește ceaiul după ceilalți

Slujba la Biserică:

- a) După ceai preoții trec în Biserică spre a asista la sf. Slujbă
- b) Se va rânduie după tablou sau alfabetice câte 3 preoți, iar la strane trec și cântă preoții cu voce frumoasă și buni cunoscători ai tipicului bisericesc

c) De la slujbă până la dejun liber

Dejunul: ora 1

Îndatoriri:

a) Toți preoții trec în ordine la masă, se face rugăciunea mesei, rostită sau cântată

b) Preotul de serviciu rămâne în dormitor și servește masa pe urmă

c) După masă mișcare prin curtea bisericii, până în punctele unde este permisă plimbarea

d) Până la ora 4 odihnă, citit, scris acasă etc.

Vecernia: ora 4-6:

a) Preoții de rând intră în slujbă, restul ia parte – echipele trec la strane.

b) De la ora 6-7 liber, timpul întrebuințându-l după voie.

Cina: 7-8, același program ca la dejun.

Stingerea: ora 8, 30

Îndatoriri:

Lumina se micșorează și preoții trec la culcare. Încetează orice discuțiune, cântecele se aerisează salonul și încetează fumatul. Nu se fumează noaptea și nici dimineața până la deșteptare.

Se însărcinează cu conducerea dormitorului nr. 1 Părintele Ioan Bursu, dormitorul nr. 2 Pr. C. Ciocău, la dormitorul nr. 3 Pr. Jacotă Ipolit din com. Rădăuți, Bucovina.

Dispozițiuni finale ale programului

Șeful de dormitor

a) Execută ordinele din program; răspunde de liniștea și ordinea din dormitor. Nu va admite discuțiuni politice sau discuțiuni aluziuni directe indirecte la adresa nimănui. Se va discuta numai probleme de specialitate în domeniul teologiei, cântece religioase și populare, povești, glume etc.

b) Va rândui preoții pentru serviciul pe dormitoare, câte 3 pe zi; se va îngriji ca cei de serviciu să facă bine curățenia, să aibă lemne la sobe și cald în dormitor

c) Atrage atențiunea la discuțiunile care eventual ar lua vreo nuanță nepermisă de regulamentului lagărului; va îngriji ca dimineața lămpile să fie curățate, iar un preot de serviciu se va duce la comandamentul lagărului spre a i le umple cu petrol

d) Va îngriji ca în timpul mesei și ceaiului dimineața să fixeze un preot la planton din cei de serviciu

e) Părintele șef de dormitor va afișa într-un cui pe cei 3 preoți de serviciu, pentru o zi știuți de toți. Rânduiala o va face după Tabloul Preoților din dormitor pe alfabet sau după rânduiala paturilor

ss. Jacotă Ipolit, Pr. Ioan Bursu, Pr. Constantin Ciocău³⁸

Slujba religioasă

Se însărcinează cu rânduiala tuturor slujbelor religioase pâr. Aurelia Arfoca, cu următoarele îndatoriri:

a) După tabloul general al preoților din lagăr rânduiește câte 3 preoți pe zi, care intră de rând seara la vecernie, ora 4

b) Rânduiește strănile pentru răspunsurile rânduie

³⁸ Acestea par a fi semnăturile originale.

c) Rânduiește rugăciunea de dimineață, de la prânz (la masă) și cea de seară pe dormitoare, făcând programul podobiilor ce se vor cânta...³⁹

Părintele Spiridon Câdea și Ionel Chioaru

Rânduiește partea discuțiilor culturale în domeniul teologiei, științei, literaturii etc.

Va căuta ca aceste discuțiuni să aibă loc în orele libere, să aibă subiecte alese și variate, să se epuizeze în mod onorabil și fără certuri. Discuțiunile în contradictoriu nu se vor face pe ton ridicat, ci academic.

Pr. Sp. Câdea
Pr. I. Chioaru⁴⁰

Părintele **Coman** se însărcinează cu inspecția generală a lagărului având îndatoririle:

a) Ca dormitoarele să fie în regulă și la punct cu curățenia

b) La bucătărie și sufragerie ordine, va lua contact cu Dl. Comandant al Lagărului care-i va cere tot ce se cere pentru bunul mers al lagărului: alimente, lemne etc; are sub ordinele s. Sale șefii de dormitoare și oamenii de servicii pe dormitoare, sufragerie, bucătărie etc.

ss. Coman
Rânduit de pr. Iliescu-Palanca

Azi 31.XII. 942

Părintele Romulus Pop se însărcinează cu economatul lagărului din partea preoților

Îndatoriri: Va lua contact cu Dl. Comandant al Lagărului și Dl. Econom al Aprovizionării și va primi alimentele necesare, care le predă la bucătărie celui în drept. Va ține evidența necesară și se va interesa ca masa deținuților să fie la timp, curată și de bună calitate. Are sub ordinele sale bucătarii și preoții de serviciu în număr de 6 pe fiecare zi.

ss. Pr. Romulus Pop⁴¹

³⁹ Neinteligibil.

⁴⁰ Se pare că acestea sunt originale.

⁴¹ Idem.

Tabloul Preoților din Lagărul Tismana

Pr. Dem. Ilescu-Palanca, Bis. Stavropoleos, București; Pr. Eugeniu Mihăilă, com. Săceni, Teleorman; Pr. N. Bolnac, com. Voievodul Mihai⁴², Brăila; Pr. N. Petrescu, com. Mircea Vodă, Dâmbovița; Pr. I. Vătășescu, Târgoviște, Sf. Mitropolie; Pr. I. Mircea, com. Cojasca, Dâmbovița; Pr. M. Enescu, com. Bilcești, Muscel; Pr. Ilie Băcioiu, com. Rucăr, Muscel; Pr. Pompiliu Dragomirescu, Berevoiești, Muscel; Pr. Dr. Spiridon Căndea, cons. ref., Sibiu; Pr. Dr. Ioan Chioaru, cons. ref. Sibiu; Pr. Malene Gheorghe, com. Turcheș, Brașov; Diac. Hristofor Dancu, mănăstirea Cernica, Ilfov; Pr. Alex Marcoșcanu, com. Movila Oii, Buzău; Pr. N. Dumitrescu, com. Căndești⁴³, Buzău; Pr. Tonița Partenie, com. Țapu, Târnava Mică; Pr. Nicolae Pogan, com. Spulberu, Putna; Pr. Grigorie Fierăscu, Broșteni, Vâlcea; Pr. Teodosie Filimon, com. Panciu, Putna; Pr. Ștefan Marcu, com. Nistorești, Putna; Pr. Petre Gavrilescu, com. Movilița, Putna; Pr. dr. Romulus Popp, com. Foeni, Timiș; Pr. Ioan Mihălescu, Dumitrești, Olt; Pr. Ioan Sârbu, com. Brătuia, Gorj; Pr. Ctin Ciocău, com. Săcelu, Gorj; Pr. Aurelian Arjoca, com. Telega II, Prahova; Pr. Aristotel Popescu, Tg-Jiu, Gorj; Pr. Nichita Bălescu, com. Viștea de Sus, Făgăraș; Pr. I. Ghindea, com. Drăguș, Făgăraș; Pr. Ioan Stoicescu, com. Mârșani, Dolj; Pr. Ctin Lungu, Siliștea Crucii, Dolj; Pr. Ghiță Alexandru, com. Sălcuța, Dolj; Pr. Victor Burlan, com. Săcelu, Gorj; Pr. Petre Anca, Inter Teologic Blaj, Tr. Mică; Pr. Marin Enculescu, com. Vârvoru, Dolj; Diac. Gh. Burda, Sf. Spiridon, București; Pr. Gh. Constantinescu, Stănicei, Argeș; Pr. C. Olteanu, Hințești, Argeș; Pr. Traian Șuță, Aldești, Argeș; **Diac. N. Teodorescu, Mișelești ? , Argeș;** **Pr. C. Stănescu, Costești, Argeș;** Pr. Sofronie Rădulescu, Golești, Argeș⁴⁴; Pr. Traian Gogoncea, orașul Rezina, Orhei; Pr. Ioan Craia, com. Jebel, Timiș; Pr. Gh. Coman, prof. inspector, Timișoara; Pr. Nicolae Terfeloagă, prof. Sân Nicolaul Mare, Timiș; Pr. Trică Rusalim, com. Valea Mare Pogoniș⁴⁵, jud. Severin; Pr. Zasloți Cornel, prof. protopop, Lugoj, Severin; Pr. Aurel Rusulescu, com. Criciova, jud. Severin; Pr. Petre Vasilescu, com. Săceni, jud. Severin; Pr. Ioan Cazacu, com. Grădiștea, Ilfov; Pr. Gh. Popescu, com. Piteasca, Ilfov; Pr. Vasile Mihăescu, com. Mierlari, Ilfov; Pr. Tudor Marin, com. Bălășoieni, Ilfov; **Pr. Dtru Ionescu, Obârșia de câmp, Mehedinți; Pr. Ctin Lăcrișeanu, com. Vardinița, Mehedinți; Pr. Ioan Spătaru, com. Crivina, Mehedinți;**

⁴² În *Enciclopedia* la p. 90, figurează ca "Marele Voievod Mihai".

⁴³ Căndeștii de Jos sau de Sus, cf. *Enciclopedia*, p. 96.

⁴⁴ Corect în jud. Muscel, cf. *Enciclopedia*, p. 297.

⁴⁵ Valea Mare din plasele Birchiș sau Lugoș din jud. Severin, cf. *Enciclopedia*, p. 401.

Pr. Mihail Acatrinei, Sf. Mitropolie Iași; Pr. Iancu Grigoraș, com. Vlădani, Iași; Pr. Iancu Lazăr, Tulcea; Pr. Doicescu Nicolae, Chiojdeni, R. Sărat; Pr. Dr. Bârnovescu, str. V. Costache, 37, Bârlad; Pr. Alex Micu, str. Papadopol, 1, Tecuci; **Pr. Ioan Bursu, com. Crucea de Sus, Făgăraș**; Pr. Marin Gh. Liești, Tecuci; Pr. Gh. Păcuraru, com. Barcea, Tecuci; Pr. Epaminonda Grig, com. Munteni Buzău, Ialomița; Pr. Ioan Lungeanu, com. Pietrile, Vlașca; Pr. Iorgu Ionescu, com. Crevenicu, Vlașca; Pr. Gh. Dumitrescu, com. Singureni, Vlașca; Pr. Gh. T. Popescu, com. Piteasca, Ilfov; Pr. Tudor Marin, com. Bălășoieni, Ilfov; **Pr. Ion Cazan, com. Grădiște**; Pr. Calistrat Caciuc, Suceava; Pr. Ilie Vasile, com. Aliman, Constanța; Pr. Ion Sârbu, com. Rovinari, Gorj;

Tabloul preoților din camera nr. 3
(după paturi)

Jacotă Ipolit, Rădăuți; Păcuraru George, Barcea, jud. Tecuci; Olaru George, com. Liești, jud. Tecuci; Simeria Ion, com. Boș, jud. Hunedoara; Boilă Augustin, com. Cerișor, jud. Hunedoara; Bârnovescu Dumitru, Bârlad; Micu Alexandru, Tecuci; Lazăr Iancu, com. Mihail Kogălniceanu, Tulcea; Mităcaru Mihai, Crucea, jud. Neamțului; Grigoriu Eugen, com. Ștefan cel Mare, Neamț; Timișanu Emil, Sântcraiu, jud. Hunedoara; Sârbu Dumitru, Galați; **Moraru, com. Averești, jud. Roman; Bogza Grigore, com. ...rești, Roman**; Moșic Traian, Petroșani, Hunedoara; Petrescu Partenie, Deva; Caceu Cornel, Arad; Giurgiu Vasile, Timișoara, profesor; Oțaru Victor, com. Mesentea, Alba; Tomuța Partenie, com. Țapu, Târnava Mică; Anca Petru, Blaj (lector); Moldovan Dumitru, Odesa; Chirva Iosif, Turda, Muntele Boișorii; Tănăsescu Mitrofan, com. Vicov, jud. Rădăuți; Cărmănuș Nicolae, com. Fundata Bran, Brașov; Ivănescu George, com. Ceica, Bihor; Laghiu Traian, Cernăuți; Bodnar Teodor, Stupca, jud. Suceava; Rotariu George, Rușii Mănăstioarei, j. Suceava; Anton Dimitrie, Mihăileni, Dorohoi; Caciuc Calistrat, Suceava; Andreescu Adrian, Larga, Hotin; Ilie Vasile, zis Ceapă, com. Aliman, jud. Constanța; **Rodideală Constantin, com. Corba de Sus, Constanța**; Pr. Ilie Imbrescu, Romană 85, București; Pr. Gavrilescu Petru, Putna; Const. Cristescu, Glogoveanu, Vlașca; Pr. Petculescu, com. Golești, Dolj; Pr. Pavel Petre, Piscani Negreni, Muscel; Pr. V. Danolache, Căciulia, Cahul; Pr. Constantin Emanuil, Ivrinez⁴⁶, Constanța;

Preoții din lagărul Tismana pe alfabet⁴⁷

⁴⁶ Ivrinez Mari sau Mici, cf. *Enciclopedia*, p. 161.

⁴⁷ Deasupra acestui titlu este înscrisul diferit: "de la mănăstirea".

3) Pr. Andreescu Adrian, com. Larga, Hotin; 4) Pr. Ariton Dumitru, com. Mihăileni, Dorohoi; 5) Pr. Anca Petru, Lector, Blaj, Internatul Teologic; 6) Pr. Acatrinei Mihail, sf. Mitropolie, Iași; 7) Pr. Arjoca Aurelian, Telega II, Prahova; 8) Pr. Bodnar Teodor, com. Stupca, Suceava; 9) **Pr. Bogza Grigorie, com. Joduorești, Roman**; 10) Pr. Boilă Augustin, com. Cerișor, Hunedoara; 11) Pr. Bursu Ioan, comuna Crucea de Sus, Făgăraș; 12) Pr. Bârnovescu Dumitru, Bârlad, str. V. Costache, 37; 13) Diac. Buda Gh., Bis. Sf. Spiridon Nou, București; 14) Burlacu Victor, com. Săcel, Gorj; 15) Bălescu Nichita, com. Viștea de Sus, Făgăraș; 16) Borțian Aurelian, str. Oct. Goga, 31, Sibiu; 17) Băcioiu Ilie, com. Rucăr, Muscel; 18) Boboc Nicolae, com. Voievodul Mihai⁴⁸, Brăila; 19) Cristescu Const., com. Glogoveanu, Vlașca; 20) Caciuc Calistrat, Suceava; 21) Cărmănuș Nicolae, com. Fundătura Bran, Brașov; 22) Chirvai Iosif, Muntele Băișorii, Turda; 23) Pr. Caceu Cornel, Arad; 24) Pr. Cazacu Ion, com. Grădiștea, Ilfov; 25) Pr. Coman Gh., prof., bulev. Carol, 5, et. 1, Timișoara; 26) Pr. Craia Ion, com. Jebel, Timiș; 27) **Pr. Constantinescu Gh., com. Stoiceni, Argeș**; 28) Pr. Ciocău Constantin, com. Săcelu, Gorj; 29) Pr. Chioaru Ion, str. Lungă, nr. 25, Sibiu; 30) Pr. Danolache V., com. Cociulia, Cahul; 31) Pr. Dumitrescu Gh, com. Singureni, Vlașca; 32) Pr. Doicescu Nicolae, com. Chiojdeni, R. Sărat; 33) Pr. Dancu Hristofor, ierom. Cernica, Ilfov; 34) **Pr. Dumitrescu Nicolae, com. Cănești, Buzău⁴⁹**; 35) Pr. Căndea Spiridon, dr., str. Mitropoliei, 14, Sibiu; 36) Pr. Enculescu Marin, com. Bilcești, Muscel; 37) Pr. Dragomirescu Pompiliu, com. Berevoiești, Muscel; 38) Pr. Filimon Teodosie, com. Panciu, Putna; 39) Pr. Fierescu Grigorie, com. Broșteni, Vâlcea; 40) Pr. Giurgiu Vasile, prof., Șc. Normală băieți, Timișoara; 41) Pr. Grigoriu Eugen, com. Ștefan cel Mare, jud. Neamț; 42) Pr. Grigoraș Iancu, com. Vlădeni, Iași; 43) Pr. Gogoncea Traian, orașul Rezina, Orhei; 44) Pr. Ghiță Alexandru, Sălcuța, Dolj; 45) Ghindea Ion, com. Drăguș, Făgăraș; 46) Gavrilescu Petre, com. Movilița, Putna; 47) Ilescu Dem. Palanca, Stavropoleos, București; 48) Imbrescu Ilie, Romană 85, București; 49) Ilie Vasile, com. Alimanu, Constanța; 50) Ivănescu Gh., com. Ceica, Bihor; 51) Ionescu Iorgu, com. Crevenicu, Vlașca; 52) Iancu Lazăr, com. Mihail Cogălniceanu, Tulcea; 53) Ionescu Dtru, com. Obârșia de Câmp, Mehedinți; 54) Jacotă Ipolit, com. Rădăuți, Rădăuți; 55) Lungeanu Ioan, com. Pietrile, Vlașca; 56) Lungu Const. Com. Siliștea Crucii, Dolj; 57) Moldovanu Dtru, Odesa; 58) Moșic Traian, com. Petroșani, Hunedoara; 59) **Moraru**, **Anerești, Roman**; 60) Mitocarul Mihail, com. Crucea, Neamț; 61) Micu Alexandru, str. Papadopol, nr. 1, Tecuci; 62) Marin Tudor, com. Bălășoieni,

⁴⁸ Corect "Marele Voievod Mihai", cf. *Enciclopedia*, p. 90.

⁴⁹ La 18 februarie 1943.

Ilfov; 63) Mihăescu Vasile, com. Mierlari, Ilfov; 64) Mihăescu Ioan, com. Dumitrești, Olt; 65) Marcu Ștefan, com. Nistorești, Putna; 66) Marcoșanu Alex., Movila Oii, Buzău; 67) Malene Gh., com. Turcheș, Brașov; 68) Mircea Ioan, com. Cojasca, Dâmbovița; 69) Eugeniu Chihăilă, com. Săceni, Teleorman; 70) Olteanu Ctin, com. Hințești, jud. Argeș; 71) **Lăcrințeanu Ctin, com. Vardinița, Mehedinți**; 72) Oțaru Nieta (?!), com. Mesentea, jud. Alba; 73) Olaru Gh., com. Liești, Tecuci; 74) Pavel Petre, Piscani Negreni, Muscel; 75) Petculescu Ion, com. Golenți, Dolj; 76) **Partenie Tonița, com. Țapu, jud. T. Mare**; 77) Petrescu Partenie, Deva; 78) Păcuraru Gh., com. Barcea, Tecuci; 79) Popescu Ghe., com. Piteasca, Ilfov; 79) **Popescu Aristotel,, parohia Vărsături**; 80) Popp Romulus, com. Foieni, jud. Timiș; 81) Pogan Niculae, Spulberu, Putna; 82) Petrescu N., com. Mircea Vodă, Dâmbovița; 83) Rotaru Gh., com. Rușii Mănăstioara, j. Suceava; 84) **Rodideală Ctin., com. Corbu de Sus, Constanța**; 85) Rusulescu Aurel, com. Criciova, jud. Severin; 86) **Rădulescu Sofronie, com. Gălășești, Argeș**; 87) Saghin Traian, Cernăuți; 88) Sârbu Dtru, Galați; 89) Simeria Ion, com. Boș, Hunedoara; 90) Spătaru Ion, com. Crivina, Mehedinți; 91) **Stănescu C., Costești, Argeș**; 92) **Șuța Traian, com. Albești, Argeș**; 93) Stoicescu Ioan (Maiorul), com. Mârșani, Dolj; 94) Sârbu Ioan, com. Brătuia, Gorj; 95) Tănăsescu Mitrofan, com. Vicov, Rădăuți; 96) Timișanu Emil, com. Sântcraiu, Hunedoara; 97) **Trică Rusalim, com. Valea Mare Pogoniș, j. Suceava**; 98) Terfeloagă Nicolae, prof., Săn Nicolaul Mare, Timiș; 99) Diac. Teodorescu N., com. Mușetești, Argeș; 100) Vătășescu I., sf. Mitropolie, Târgoviște; 101) Vasilescu Petre, com. Săceni, j. Severin; 102) Epaminonda Grig., com. Munteni-Buzău, Ialomița; 103) Emanoil Const., com. Ivrinez, Constanța; 104) Zaslați Cornel, prof. protop., Lugoj, Severin; 105) Dan Popoescu, com. Pasărea, Ilfov; 106) Pârvănescu Virgil, com. Radovanu, Dolj; 107) Șutaru Corneliu, com. Bărbosu, Caraș; 108) **Panciovan Th., com. Mescanița, Caraș**; 109) Fierăstrău Bucur, Focșani, Putna; 110) Popescu Victor, Săcelu, Gorj; 111) Chihăilă Eugen, com. Săceni, Teleorman; 112) Marinescu N., com. Moțăței, Dolj; 113) Măhăilescu Dan, com. Podari, Dolj; 114) **Stoica Ștefan, ...nița, Dolj**; 115) Georgescu Șt. Ion, com. Ciuperceni, Dolj;